

Barne- og familiedepartementet

Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

DERES REF: / YOUR REF:

VÅR REF: / OUR REF:

DATO: / DATE:

2022/1857-5, 1A KAH

26. oktober 2022

Høringsuttalelse - Forskrift om barns medvirkning i barnevernet

Statens helsetilsyn (Helsetilsynet) viser til høringsbrev om forslag til forskrift om barns medvirkning i barnevernet. Vi gir med dette våre kommentarer til høringsnotatet.

Innledende kommentarer

I utkast til ny forskrift om barns medvirkning i barnevernet beskriver departementet utfyllende hva som ligger i retten til å medvirke og hvordan denne retten skal gjennomføres i praksis. Helsetilsynet støtter at forskriften revideres. Det er viktig og nødvendig at den grunnleggende rettigheten barn har etter FNs barnekonvensjon art. 12 om barns rett til medvirkning, tydeliggjøres og operasjonaliseres. Vi ser også positivt på at departementet i sitt arbeid med ordlyden i forskriften, har hatt søkelys på hvilken ordbruk som kommuniserer best med barn.

Som det pekes på i høringsnotatet viser tilsynserfaringer utfordringer med å sikre at barns rett til reell medvirkning ivaretas. Våre tilsynserfaringer har vist at barnevernets utfordringer med å sikre god og reell medvirkning fra barn, i stor grad handler om hvordan barnevernet tilrettelegger for dette.

Helsetilsynet legger til grunn at forskriften vil være et viktig bidrag i å tydeliggjøre forventningene til barnevernets arbeid med å sikre reell medvirkning.

En forutsetning for at barnevernet skal sikre barnets beste og få et tilstrekkelig helhetsperspektiv for videre beslutninger, er samarbeid og involvering med barnet nødvendig gjennom hele prosessen. Tilsvarende vil ansvaret for å skape en trygg og ivaretagende atmosfære, hvor barnet ønsker og vil uttale seg, være tillagt barnevernet. Vi mener derfor at forskriften, i tillegg til å vise til barns rett til medvirkning, ytterligere bør tydeliggjøre forpliktelsen barnevernet har for å legge til rette og samarbeide med barn for å sikre deres rett til medvirkning.

Vi er videre av den oppfatning av at en mer forpliktende ordbruk, i samsvar med ordlyden i Generell kommentar nr. 12 til Barnekonvensjonens art. 12, vil kunne bidra til å forsterke den forpliktelsen barnevernet har for å sikre barns rett til medvirkning. Vi anbefaler at departementet vurderer dette.

Helsetilsynets kommentarer og innspill i det følgende vil omhandle hvordan barns rettigheter og barnevernets forpliktelser kan tydeliggjøres og konkretiseres ytterligere i forskriftens kapittel 1 og 2.

For å oppnå formålet med forskriften og gi ytterligere veiledning til barnevernets arbeid med å sikre barn medvirkning, vil det kunne være hensiktsmessig å gi nærmere retningslinjer/rundskriv til forskriften.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

Helsetilsynet støtter at formålet med forskriften tydeliggjøres, og at den gjelder for alle som utfører arbeid etter barnevernsloven. Vi mener likevel at det bør komme tydeligere frem i § 1 annet ledd hva som er barnevernets ansvar. I stedet for å bruke begrepet «forutsetter» mener vi det bør presiseres at det er barnevernets «plikt» å tilrettelegge.

Kapittel 2. Barnets rett til medvirkning i barnevernet

Helsetilsynet støtter departementets definisjon av hva som ligger i medvirkningsbegrepet og at kravene til barnevernet tydeliggjøres og operasjonaliseres gjennom flere enkeltbestemmelser i §§ 3-6.

Til § 3. Retten til å bli hørt

Retten til å bli hørt er et klart og sterkt utgangspunkt som det skal mye til for å fravike. Det er viktig at barnevernet aktivt lytter til hva barnet helt konkret formidler. For at barnets rett til å bli hørt skal overholdes, mener Helsetilsynet det er avgjørende at barnevernet, i samarbeid med barnet, forsikrer seg om at de har forstått hva barnet ønsker å formidle. Vi stiller spørsmål ved om ordlyden «barnet skal gis et tilbud om å medvirke» i § 3 annet ledd gir tilstrekkelig tyngde i barnevernets ansvar for å gi et reelt og tilpasset tilbud om medvirkning. Det er viktig at forskriftsteksten ikke bidrar til å videreføre gjeldende praksis der barn ofte ikke høres i barnevernet.

Tilsvarende mener vi det er sentralt at barnet står fritt til å velge om det ønsker å uttale seg. Det er viktig at barnevernet legger til rette for og formidler informasjonen på en måte som gir barnet et godt grunnlag for å beslutte om det vil uttale seg eller ikke. Vi støtter kravet om at det skal dokumenteres om barnet har fått anledning til å uttale seg, se kommentarene våre til § 6 under.

«Alder og modenhet»

I §§ 3 og 4 brukes formuleringen “alder og modenhet” når barnets synspunkter skal tillegges vekt og når det gjelder barnevernets tilrettelegging av informasjon. Helsetilsynet mener at teksten i § 3 fjerde ledd, gir viktig veiledning for barnevernets arbeid. For at barnevernet skal kunne oppfylle sine forpliktelser, er anerkjennelse av ulike kommunikasjonsformer hos barn - uavhengig av deres alder eller modenhet –

en forutsetning for god medvirkning. Slik vi vurderer det, understreker § 3 fjerde ledd barnevernets forpliktelse til å tilrettelegge for at hvert barn får mulighet til å ytre sine synspunkter og at informasjonen som gis er konkret tilpasset det enkelte barn.

Til § 4. Retten til å få forståelig informasjon og § 5. Retten til å uttrykke seg fritt

I disse to paragrafene brukes ordlyden «så langt som mulig». Vi mener at utgangspunktet bør være at barnevernet *skal* tilrettelegge for at barnet får forståelig informasjon. Slik vi ser det vil “så langt som mulig” kunne medføre at barnevernet av ulike årsaker ikke tilrettelegger for medvirkning i tilstrekkelig grad. Dersom denne ordlyden skal videreføres, bør det tydeliggjøres hva som skal til for at man skal si at barnevernet har tilrettelagt så langt som mulig.

Til § 5. Retten til å uttrykke seg fritt

I § 5 første ledd, bokstav f, går det frem at barnet skal få oppsummert samtalen i etterkant. Dette er en viktig forbedring fra gjeldende forskrift om medvirkning og tillitsperson. Vi mener likevel at den nye forskriften bør gå et skritt videre. Vi mener at det istedenfor «oppsummert» bør formuleres som “barnevernet skal gå igjennom samtalen med barnet i etterkant”. Dette for å sikre at det barnevernet har formulert og oppfattet i samtalen er det barnet har ønsket å formidle.

Til § 6. Dokumentasjon

Helsetilsynet støtter de tydelige bestemmelsene i § 6.

Med hilsen

Eva Grimsmo Gaarder etter fullmakt
fungerende avdelingsdirektør

Kathrine Haarstad
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift

Saksbehandler: Kathrine Haarstad, tlf.